

CESTY A CÍLE

ROČNÍK XII.

PROSINEC 1934

ČÍSLO 10.

Norbert F. Čapek:

PROBUĎ SE TY, KDO SPÍŠ!

Jako mnozí trpí nespavostí, tak jsou jiní postiženi duchovním spánkem. Člověk může mít universitní vzdělání, býti věhlasným učencem anebo i vynálezcem, po případě umělcem, a přece se duchovně nikdy neprobudil.

V tomto smyslu uvádí apoštol Pavel výrok: Probud' se ty, kdo spíš, vstaň z mrtvých a zastkví se ti Kristus. — Pavel jistě mluvil k lidem, kteří bděli a měli se za takové. A přece tak důrazně je vyzývá, aby se probudili. Na jiném místě zase vyzývá své posluchače, aby svlékli toho starého člověka a oblékli toho nového. Pod nejrůznějšími obrazy a podobenstvími setkáváme totéž nejen v prvotním křesťanství, ale také v jiných náboženstvích. Jednou je řeč o obrácení, jednou o znovuzrození, jindy o probuzení ze spánku. A já totéž chci říci, když mluvím o přeložení těžiště hlavního životního zájmu do vyšší sféry než je sféra zájmů tělesných.

V Německu je dnes rozšířeno heslo: Werde was du bist, a tím je myšleno, že není potřeba žít podle rozumu, aneb podle nějakého ideálu, který si člověk vytvořil, ale podle toho, co pudově cítí, a hlavně podle toho, co celý národ pudově cítí. Nazývají to Herdengeruch, čili pach lidského stáda. To má být tím nejvyšším, to má člověk vycítit a podle toho žít.

Mým heslem však je: Werde, was du nicht bist, to, jest: Staň se, čím dosud nejsi, čím ale můžeš být, čím můžeš se stát.

Na místo pachu stáda stavím tuchu božství. „Jím živi jsme, hýbeme se a trváme“, řekl dávný řecký mudrc o Bohu. Vystup tedy ve svém vlastním bytí tam, kde se třeptá ta božská jiskra, kterou ty živ jsi, která tobě dává cenu a smysl věčnosti. Jinými slovy, přelož těžiště svých nejvyšších životních zájmů do té nejvyšší oblasti, kterou v sobě tušíš — a tam se potkáš s Bohem.

Jeden ze starých mudrců řekl: „Dejte mi pevný bod mimo země a pohnu zemí.“ Když on si troufal pohnout zemí, jak by nemělo být možno pohnout těžištěm v našem myšlení, tím víc, že pevný bod máme, a ten je v Bohu.

Týká se to také úzce toho, čemu říkáme naše já. V každém člověku však vedle toho všedního, každodenního, abych tak řekl, pracovního JÁ, je ještě to vyšší já, to já, jehož oblast je širší než čas a prostor a vzácnější než největší bohatství, jaké jedinec může vlastnit. A právě tohle vyšší já u mnohých spí. Jestli se však probudí, jestli ta božská jiskra v člověku zazáří, potom člověk přeloží těžiště svých nejvyšších zájmů do světa duchovního, a kolem tohoto duchovního bodu začne si vytvářeti novou osobnost. On potom i dále má své zájmy tělesné, hmotné, pozemské, úzce rodinné, ale všechny ty zájmy, ať se týkají čehokoliv ve světě, jsou podřízeny těm zájmům vyšším, duchovním.

On v sobě buduje od té chvíle duchovního člověka. On, abych tak řekl, ke svému domu přistavěl nové patro a ve svém starém domě provádí takové vnitřní adaptace a přesuny, aby to odpovídalo jeho novému postoji k životu a vesmíru.

Při tomto znovuzrození neběží o nějaké nové tvoření z neznámého materiálu, jedná se jen o probuzení toho nejlepšího co v nás je, a přizpůsobení ostatního okolí k této vyšší úrovni.

Nacházím u našich lidí — a mám na mysli jen ty, kteří se opravdu snaží dosáhnouti vyšší mravní a duchovní úrovně — že to dělají obráceně. Místo, aby to vyšší JÁ probudili a nechali je vyrůst v takovou mocnost, která by celý život a veškeré myšlení pronikala, oni jenom ku svému nižšímu, pozemskému, sobeckému, chtíčskému já přidávají nějaké etické a estetické ozdůbky a pentličky; anebo je nově ošatí, a tak postupně se zdá, že se stali novými lidmi. Ve skutečnosti však zůstali těmi starými, a hodí se na ně Ježíšovo podobenství o hrobech obílených a okrášlených.

V jejich podvědomí, jako v hrobu, zůstal ten starý člověk, se starou hnilobou. A přijde-li doba velké krise, přijde-li bouře, nebo padne-li tam v době války šrapnel a vybuchne — ukáže se, že to nebyla zahrádka, jak květiny na povrchu ukazovaly, ale byl to hrob a byla to hniloba, jak ukázala těžká doba, která dolehla na povahy slabé a nezakořeněné.

Tak můžeme pozorovat někoho, jak slouží dobré věci a vydává vůni krásných činů, a mysleli bychom, že nikdy nemůže zklamat.

A hle, přijde doba kritická, přijde příval většího pokušení a potom na místo záhonku růží zůstanou na povrchu ležeti jenom kosti duchovní mrtvolky.

V zemích a poměrech, kde člověk od malička vyrůstá v ovzduší vyššího náboženství, a má mnoho podnětů k probouzení toho vyššího já, a k rozkřesání té božské jiskry v sobě, tu může člověk vyvíjet se zvolna a nenápadně v duchovního člověka. Ale kde, jako u nás, na místo vyššího a opravdu duchovního, rozumného a svobodného náboženství, máme jen náboženský kultus, církevní ceremonie a učení katechismu, které často je výsměchem zdravého rozumu — u nás, kde vedle lidí bigotních anebo povrchně náboženských je tolik posměvačů a cyniků, tolik pochybovačů a duchovně lhostejných, u nás, kde dovedeme vycepovat rozum a paměť tak jednostranně, že při tom svět duchovních hodnot může zůstat úplně nepovšimnut, anebo může být považován jen za nějakou velmi vzdálenou chiméru obmezených fantastů — u nás, kde následkem takto jednostranně vychovaného intelektu máme tak úžasné velké procento inteligentů rozmrzelých a znuděných, kteří v životě žádného hlubšího smyslu nenacházejí a nevědí, proč jsou na světě — u nás nemůžeme dost často a důrazně mluvit o potřebě znovuzrození, o potřebě probuzení toho vyššího a širšího já, o potřebě toho, aby lidé se nestarali jen o dobrý spánek pro tělo, ale také o probuzení z duchovního spánku — abychom na konec nestali se národem lidí, kteří duchovně spí a trpí při tom tělesnou nespavostí.

Probuzení je závažnou otázkou nejen pro jednotlivce, ale pro celý národ. Proto mluvíváme také o našem národním probuzení a chlubíme se jím. Jenomže naše národní probuzení, to byla jen probuzená láska k českému jazyku a k české samostatnosti. A když se nám té samostatnosti ve světové válce dostalo, ukázalo se velmi záhy, že nám chybělo ještě jedno probuzení. A protože toho mravního a duchovního a opravdu náboženského probuzení vůbec nebylo, neseme dnes velmi těžce a bolestně toho následky. Bohatá zem a chudý národ, husitský národ a klerikální rozeklanost a dvojakost, národ, který měl sto let reformaci před reformací světovou a který zůstal nezreformovaný, národ, který měl svého Komenského a bratry, kteří raději opustili vše jiné, stal se národem, kde kompromis i ve věcech nejsvětějších stal se národním bůžkem.

A co se má dít, aby se národ probudil? Vyskytnou se nejprve jednotlivé hlasy nespokojenosti, a volání touhy po novém českém

člověku. A v národu se pomalu tvoří duchovní obraz toho, jakým by ten národ chtěl být. A když takový obraz u dosti velkého počtu jednotlivců byl ustálen, potom to bývá nějaký zevní podnět nebo náraz, a národ se probudí a zrodí k novému obrazu svého ideálu. Jestli při tom vytvoří se nějaký nový kult, jestli povstane nová církev a bude stavět nové kostely, na tom nezáleží, neboť to by se mohlo stát, a národ by zůstal, jakým byl. Ale jestli ten národ se probudí k novému duchovnímu bytí, jestli se utvoří nová národní osobnost, a nová vyšší úroveň veřejného mínění, potom jsme to vyhráli. Potom se stavíme do řady k těm nej přednějším národům. A jestli se tak stane, jistě se tak nestane pod heslem Říma nebo Berlína, ale spíše pod heslem takového Dánska, Švédska, Norska, anebo což je ještě lepší, pod novým heslem nového češství.

Ale já vlastně chci mluvit o probuzení jednotlivce. A u něj se to děje podobně v malém, jako u národa ve velkém. V mysli člověka objeví se nespokojenost, člověk nechce být, jakým je, ale chce být, jakým není, podle hesla: nezůstávej, čím jsi, ale staň se čím dosud nejsi.

A tak podle toho, jaké jsou zevní podněty, buď z četby, buď z přednášek, buď z vlastních meditací, buď z dojmů a vnuknutí někde u potůčku nebo na horách nebo pod hvězdnatým nebem, anebo ve chvíli, kdy se nám clona věčnosti poodhrnula a přítel tudy odcházel — člověk se zamýšlí a v mysli se mu vynořuje a vytváří obraz toho, čím by chtěl a čím by měl být. Zpočátku je to obraz mlhavý, neurčitý, jen jako sloup dýmu, ale častěji se zahlubání do smyslu života před tváří věčnosti a v pocitu přítomnosti vesmírného jsoucna, ten obraz se zhušťuje a formuje. Snad nás při tom zaujme představa toho lidského Ježíše, anebo některého z mistrů duchovního světa, anebo z některých probuzených, s nimiž jsme se v životě potkali a — ta představa nám pomůže modelovat obraz svůj, svého duchovního člověka, až pohnáhlu nabude určitějších tvarů a vtělí se v naši mysl, v naši vůli, v naše cítění, v naše předsevzetí a posvěetí a prosvětlení i náš všední život.

Jaký zisk a užitek z toho člověk má, proč se o to má namáhat? Zpočátku to může přinést i zklamání. Je tu starý člověk, silný v těle a zvyklý, žít si svým způsobem. Jsou tu kolem starí přátelé a ti se člověku vysmějí. Žít tělesně a jen pro tento svět, to je

jejich ideál, a proto nám nemohou porozumět, a my nebýváme vždy dost silní, abychom odolali. Náš nový člověk se sotva narodil a má se ubránit povijanu, kterým ho tetičky starého světa chtějí znovu ovázat a spoutat, do kolébky starého žití položit a znovu v duchovní spánek ukolébat — a my někdy zakolísáme a pocítujeme zklamání. Zdá se, že nám nikdo neporozuměl.

Takový znovu se rodící člověk je šťastný, najde-li přátele, kteří se mu příliš nevnučují a nežádají, aby on všechno tak prožíval, jak oni to prožívali, ale kteří mají přece jen porozumění a umějí v pravý čas pravým slovem povzbudit. Tím nechci říci, že by i bez takových přátel člověk nemohl duchovně růst a těžkostí přemáhat. Je však dobře býti na to připraven, že starý svět nového člověka neuvítá s jásotem, ale spíše s přemoudrým odmlouváním, ne-li posměchem.

Není tu však jen zklamání. Je i zisk. A co člověk v tomto ohledu získává, to mu celý svět s jeho bohatstvím a slávou nemohl by nahradit, nebo jak už Ježíš řekl: „Co by prospělo člověku, kdyby celý svět získal a na své duši škodu utrpěl.“

Taková přeměna napomáhá i našemu tělesnému zdraví. Říká se, ve zdravém těle zdravý duch, ale můžeme také říci, probuzený duch znamená probuzené životní síly. Duchovní svěžest osvěžuje tělesný organismus; radost z toho, že jsem občanem vesmíru a že žiji v souladu a v míru s Pánem vesmíru, že jsem s ním uzavřel věčné přátelství a souručenství práce a služby — takové vědomí podobá se křídílům, na nichž se povznáší člověk nad drobné a títerné trampoty, nad hluk a prach všedních dnů.

Takový duchovně probuzený člověk nemusí být nějakým svaťouškem, který všechno všude chce uhladit a usmířit a na všechno přitakat. To je člověk energický, on ví co chce a co má. A má to proti celému světu a podrží to na vzdor smrti i peklu.

On je dost měkký, že vždy dovede odpouštět i největšímu zlostníku, který své zlosti zanechá. Ale je tak tvrdý, že neopustí od poznané pravdy i kdyby ho na popravu vedli. On není tak domýšlivý, aby sebe povyšoval, a přece je dost hrdý, že před žádným člověkem na světě se tolik neponíží, aby pro jeho úsměv nebo pochvalu svému svědomí zadal. Jeho nekoupí pro službu satana nebo císaře, kdyby sebe více za jeho duši nabízeli, ale posloužit člověku, potěšit někoho, probudit jej k novému životu, k tomu je vždy ochoten i když by věděl, že mu to škodu přinese.

Jedna z nejkrásnějších modliteb, která v češtině byla vyslovena je asi: „jen mi nedej zevšednět“, a k té bychom mohli přidat modlitbu „jen mne nenech duchovně spát.“

ŽÍT A VÍTĚZIT.

Tedy žít — neutíkat ze života! Dnes jich tolik utíká a tolik je podnětů pro slabé povahy, aby hodily flintu do žita.

Nemůžeš utéct — můžeš se jen vracet. Kdybys stokrát se zabil, znovu musíš bříme života vzít na sebe a čím více těžkostem se vyhýbáš, tím více si jich přidáváš.

Člověk je věčný. Jen své roucho tělesné si občas zamění. Je občanem vesmíru a nemůže zahynout, ani kdyby země se pod ním rozpadla —

Lidé dovedou být spokojeni i nespokojeni za každých okolností. Na tom vždy záleží, jaký je to člověk a ne na tom, jaký je svět. Viděl jsem spokojenost na tváři člověka, který si liboval, že bramborová polévka, kterou měl k obědu a k večeři současně, je hustá, a že mu v žaludku déle vydrží. A viděl jsem vztek na tváři boháče, že v restauraci neměli želví polévku.

Lidé dovedou být nejen spokojeni, ale také špatní nebo dobří v každých okolnostech. Někdy sluníčko pronikne hluboko do koutů nějakého brlohu a nemůže se prodrat brokátovými záclonami do salonů paláce. A naopak někdy z paláce vystoupí takový Buddha na cestu obětí pro lidstvo mezi tím, co z brlohu vychází nemoc a nákaza.

Život je každodenní boj. Posvácení je jednou za rok a může připadnout na den, kdy není peněz na buchty. Tak se jí suchý chléb jako jindy — a jde se dál.

Do hrobu zapadlo semínko — vyrostlo v strom a ten vyvrátil náhrobní kámen. To je síla života.

Žít v duchu zápasníka. Je připraven na rány, cvičí se je vydržet, věří ve vítězství, ale umí i porážku přijmout s klidem. A když padnout, tedy v zápase jako lev, jen nikdy nezalézat jako červ.

Říká se tomu štěstí, ale na konec to bývá jen vnitřní jakost člověka, která v životě vítězí. Někdy ovšem v některých věcech a přechodně vítězí i člověk zlý, má-li více sebedůvěry, odvahy a rozvahy, než ten člověk šlechetný. I s tím je nutno počítat. —

Je poučné i povzbuzující, že z malých a nepatrných lidí vystoupili na forum světa vůdci celých národů a zastínili krále a kně-

žata vlivem a vůdcovskými schopnostmi. Ať už vedou k vítězství nebo k záhubě, přece jen vedou a rozhodují v dnešním světě lidé vyšlí z malých poměrů. V Itálii vládne muž, kdysi nepatrný novinář a málem tulák ve vyhnanství. On dovoluje králi, aby zůstal králem. Bývalý natěrač vládne v Německu s větší autoritou než měl císař. Syn kočího je presidentem naší republiky, větší, než bylo české království, a selský syn Beneš předsedá Společnosti národů. — —

Ve světě už nevíteží jen starý rod, velké jmění a honosný titul — vítězí často vlivy neviditelné, jímž všechno viditelné slouží za nástroj. Nezáleží na velikosti a počtu toho, co vidíme, ale na dynamičnosti síly a myšlenky, která je za tím. — —

Základní myšlenky Ježíšova učení byly tisíckrát pošlapány, ale za tisíc let budou mít tutéž platnost, jako dnes. Budou dále znepokojovaly sobce a povzbuzovat lidi šlechtně. — —

Největší silou je myšlenka. Jako semínko může zůstat dlouho pohozena a přece jednou vyroste v mohutný strom. U hmotářského člověka myšlenka mnoho nevydává. Všechno, co on nejvíc oceňuje, je nejisté, proměnlivé a pomíjitelné, za to myšlenka zůstává na věky. — —

Každé trápení, i každá radost žijí nějakou myšlenkou. Neživ je svými myšlenkami a představami a zaniknou. Nad každou věcí je možno naříkat a nad vším je možno se usmát. Všechno je černé, co člověk vidí černými brýlemi, a všechno růžové růžovými skly. Nejlepší se dívat na věci a lidi jací jsou a podle toho s nimi počítat. „Vezmi život jak běží a lidi jací jsou, a málo bude dnů ponurých.“

Myšlenka odvahy a nadšení s dávkou trpělivosti vítězí nad hmotou i časem, nad vzduchem i vodou, nad věcmi i lidmi, nad nemocí i smrtí.

Naše víra — to není koupit si housku za dva groše a najíst se. Naše víra je věrou hospodáře, který zasévá, bdí, čeká na déšť i sluníčko, potom sklízí, veze do mlýna, zadělává na chléb a rozděluje domácím.

Ty víry, které jsou jako houska na krámě, už hodně ztvrdly a zplesnivěly. Je nutno je namáčet. Někdo je namáčí v mléku, jiný v kořalce, a podle toho, čím kdo je, tak mu vyhoví. Naše víra je věrou experimentátora a objevitele. On za něčím jde, něco hledá, o něco zápasí, pro něco se obětuje. Potkává se s nezdarem,

znovu experimentuje, ale nakonec světu něco dá trvalého. Vynález létadla stál mnoho obětí, ale dokud budou lidé na zemi, bude se létat. Kdyby však někdo snědl ve svém životě deset tisíc housek, z toho svět nic nemá.

Člověk nežije z toho, co věří, ale z toho, k čemu ta víra ho nabádá. Vítězství bývá takové, jaký člověk je dobývá. Nakonec nejvíce oceníme takové vítězství, které si rádi připomeneme i před branou věčnosti. Obrátíme se zpět na dlouhou řadu svých zápasů a řekneme si: Nežil jsem nadarmo, stálo to za to, nestydím se za stopu, kterou jsem v životě zanechal.

Největší je vítězství nad sebou samým. Kdyby člověk i celý svět získal a na své duši škodu utrpěl, co mu to prospěje! Být uvnitř vyrovnan sám se sebou, a s tím, co nejvyššího jsme v životě tušili, s Bohem, to je největší zisk.

Tolik je sugescí a dojmů, které z venčí na nás doráží a k naší škodě by nás mohli ovlivnit. A kdo jim podléhá, podobá se větrné korouhvičce, kterou každý vítr jinak obrátí. My však chceme být praporečníky nového života a svůj prapor nést i tam, kde ještě nikdo nestál a ukazovat směr, třeba proti větru a v bouři.

(Co jsem zachytil z jedné přednášky br. Čapka.)

PRŮKAZ ZPŮSOBILOSTI.

Už je to skoro zapomenuto, že na nejúspěšnějšího ševce v naší republice, na Baťu, byla kdys podána žaloba, že nemá ku ševcování průkaz způsobilosti. Náhodou ho měl a mohl prokázat, že se u svého otce ševcem vyučil. Kdyby to nebyl mohl prokázat, nevíme, co by se stalo. Je však příliš velkou velrybou, než aby mohl uvíznout v síti některého zastaralého paragrafu.

Jinak se to má, jsou-li novinové zprávy o tom pravdivé, se známým Frantíkem z Jedličkova ústavu. Napřed něco z jeho historie. Bezruký se narodil, ve dvanácti letech přišel do Jedličkova ústavu a později do Bakulova ústavu. Vycvičil se v obou ústavech tou měrou, že rukou takřka nepostrádal a jejich funkce virtuosně nahražoval nohama. Byl názorným příkladem, co člověk dokáže, když chce a vytrvá. O svém životě a výcviku a síle vůle přednášel také v naší Nedělní škole a podal ukázkou, co všechno je možné nohama vykonat. Bral jednou nohou nůž a druhou vidličku a krájel jídlo jako rukama. V roce 1924 se osamostatnil, zařídil si obchod s umě-

leckými předměty, redigoval časopis, přednášel a nakonec z ušetřených peněz koupil si kousek půdy pod Radhoštěm, zařídil si buffet a vybudoval jej postupně na malou pohostinskou restauraci. Nemohl se však z ovoce svého úsilí trvale radovat, protože mu chyběl průkaz způsobilosti pro hostinskou živnost. On sice prokázal, že to umí a lidé s tím byli spokojeni. Ale neměl to na papíře. Je mnoho početných hostinských, ale mezi nimi jsou i takoví, kteří otravují své okolí a jejichž místnosti jsou pařeníštěm všech neplech. Ale oni mají průkaz způsobilosti. Frantíkovi však nepomohla ani prosba o dispens, která prošla všemi instancemi, až i do kabinetní kanceláře, Tak aspoň psaly noviny.

Frantík asi nikdy nepochopí účelnost paragrafů, snad zůstane nějaký čas zklamán a zahořklý, ale je naděje, že svého důvtipu využije, přes to, že od narození nemá rukou, a nějak se uchytí a udrží.

V novinách čteme co den doporučování všelijakých prostředků pro odstranění haemoroidů, čili zlaté žíly, o kterých každý ví, že nikomu nepomohou, jako nepomohly masti maďarské paní Czillagové proti holohlavosti. Ale inserují se dále maďarskými a říšsko-německými firmami všelijaké léky, které neléčí. Není však dovoleno inserovat zaručené a spolehlivé vyléčení haemoroidů lékařem specialistou, protože lékařům všeobecně se zakazuje, aby něco speciálního inserovali. Někteří lékaři toho ovšem nedbají — ale ze všeho uvedeného je patrné, jak i při dobré vůli úřadů, vyskytují se v životní praxi všelijaké nesrovnalosti, které život ztrpčují, a smysl pro právo a spravedlnost pro svobodu a rovnoprávnost zdánlivě porušují.

Je dosud v dobré paměti, jak se kdysi prováděla na drahách tak zvaná pasivní resistance. To znamenalo konat všechno přesně a puntíčkářsky podle předpisů. A to znemožňovalo normální provoz. Všade na drahách to počlo váznout. A tak bylo nutno nedbati příliš předpisů, aby provoz byl uvolněn.

Je mnoho a mnoho věcí, kde se předpisů dbá a kde se jich vůbec nedbá a velmi zajímavé, kdy se jich velmi dbá a kdy se jich málo dbá. Jsou všade šikovní lidé, kteří si to ve svůj prospěch umí zařídit, aby se jich málo dbalo a jsou všude lidé, kteří pro samé překážky a formality nemohou se dostat kupředu. Zatím však i nadále bude vládnout litera, která podle Písma svatého zabíjí, nikoliv však každého a často zůstane zabitá věc dobrá, pro kterou se nenašla oživující litera.

Z ŽIVOTA ČISTÉHO, Z RODU KRÁLOVSKÉHO.

Zase budou zbožní lidé po celém světě vzpomínat narození knížete míru uprostřed horečného zbrojení k válce a k ničení kultury, Nepostačilo deset milionů zabitých a mnoho více zmrzačených, nepostačil nářek vdov a sirotek a nepostačí touha všech matek a všech přátel lidského bratrství — budou se dále konati přípravy k válkám a bude se dále opěvovat ten, který chtěl pokoj přinést na zemi.

Není tedy divu, že i v jiném ohledu vyskytnou se rozpory mezi myšlením a konáním, mezi krásným zpěvem, při kterém rozum spí. Jak krásná je píseň: Narodil se Kristus Pán — z života čistého, z rodu královského. Když písnička povstala, smýšlelo se monarchisticky a tak slovo z rodu královského znamenalo více, než kdyby řekl „z boží vůle“. Nám demokratům slovo „z rodu královského“ nepovídá mnoho, neboť nevyšli vždy z rodu královského opravdoví boží synové a šlechtici ducha, jakým byl Ježíš.

Avšak v rozporu ještě větším s dnešním myšlením jsou slova: z života čistého. V základě těchto slov je učení, že jen jeden člověk se narodil z čisté matky a rození všech ostatních lidí že je a bylo nečisté. A co víc, že ta jedna čistá matka nebyla ženou, jak tomu běžně rozumíme, ale že byla a zůstala pannou, a narození jejího syna, že bylo zázračné. A proto jen ti, kteří tak věří, mohou poctivě zpívat „Z života čistého, z rodu královského“. Ale ti, kteří věří podle rozumu a v souhlase s historickou pravdou, opěvovali by jenom krásnou pohádku. My unitáři stojíme na tom, že každé zrození je přirozeně čisté, že každá matka v době, kdy dává dítěti život, je boží matkou a každý člověk je vlastně od narození šlechticem, protože podle bible, jeho rodokmen sahá až k Adamovi. A je šlechticem dvojnásob, jestli se znovu zrodil, z ducha a pravdy.

VLIV DUCHA NA ZDRAVÍ. (Svědectví.)

Letos v červnu doprovázela jsem svoji známou do nemocnice, kde jsme museli často třeba několik hodin čekat. Pozorovala jsem při tom, jak kdo snáší bolest a utrpení. Jednou přišla starší paní z Moravy se dvěma děvčátky, z nichž starší měla neohebnou nožku v koleně, kterou jí měli dát lékaři do sádry. Celý zjev děvčátka byl žalostný. Kromě neohebné nohy byla celá zkřivená,

záda ohnutá, prsa vpadlá a jedna ruka jakoby bez vlády spočívala na nemocné noze.

V rozhovoru dozvěděla jsem se, že upadla na koleno, které stále bolelo; byla s ním v nemocnici přes 1 a půl roku, ale jak sama říkala, nic jí tam s nohou nedělali. Ptala jsem se jí, kde jí bolí, a když jsem jí na koleno sáhla, zdálo se mi docela normální. A tak po chvíli rozhovoru docílila jsem, že děvčátko zkusilo chodit, zpočátku velmi těžce, ale pak lépe a lépe. A stejně bylo i s rukou a s ohnutými zády.

Vysvětlila jsem jí, jak má chodit, jak cvičit, jak dýchat, jaký z toho bude mítí užitek, a milé děvčátko otevíralo očka a vše horlivě zkoušelo a radostně přiznávalo, že vše umí, ale že prý to ještě nikdy neslyšela. Slibovala, že bude zkoušet a cvičit doma dále. Vysvětlila a snad i vsugerovala jsem jí, že má nohu zdravou, a jen pění a cvikem že ji uzdraví, při tom ji také duchovně povzbuzovala. Vidím stále její rozzářená očka, jak dychtivě přijímala moje slova a rády stále opakujíc: „To mně ještě nikdo neřekl, ani pan doktor a já to nevěděla.“ — Asi po dvou měsících dostala jsem radostný dopis, jak její stav se zlepšil, když poslechla mých rad a děkovala za mou pomoc. Měla jsem nesmírnou radost, že jsem mohla předati částku toho, co jsem získala v SB. a v Nedělní škole SB. zásluhou br. dra Čapka a jeho spolupracovníka, duchovního br. Hašpla, kteří nezištně a s láskou rozdávají ze své bohaté studnice vzdělanosti a zkušenosti těm, kdo touží povznést své duše výš.

R. Marešová, učitelka N. Š.

PO STOPÁCH VEČNOSTI.

Za posledních 5 let objevilo hvězdářství novou, dosud neznámou skutečnost ve vesmíru — tak zvaná „Souostrovní světů.“ Jsou to celé skupiny vesmírů. Každá skupina se skládá z desítek, některá dokonce ze stovek spirálových mlhovin. Všechny jsou od nás velmi daleko — některé až na miliony světelných let. Nedávno popsal jednu z nově objevených skupin vesmíru harvardský hvězdář H. Chapley. Skupina se skládá z 1.770 zvláštních vesmírů — každý vesmír má v průměru na 40-50 tisíc světelných let. Celé souostrovní letí vesmírem rychlostí 7.000 km za vteřinu. Od našich končin je nově objevený shluk světů 55 milionů světelných let daleko.

Poslední sešity Čapkovy nové Typologie se právě dotiskují. Je to moderní a všestranný návod k poznávání sebe a druhých osob po všech stranách. Hlavní péče je ovšem věnována praktickým návodům, jak číst povahu a sklony člověka podle viditelných znaků, hlavně v obličeji, ale také podle útvaru hlavy, stavby těla, podle ruky a písma. Jsou tam však i velmi cenné pokyny pro rodiče. O významu dětství vyjímáme malý odstavček:

Proč by na prvních letech dětství mělo tolik záležitosti? Předně proto, že mozek dítěte a mysl jeho jsou v té době dojmům nejvíce přístupny, jsou jako měkká hlína, kterou lze nejsnáze modelovati. Dítě přijímá dojmy suggestivně, bez kritiky. Největší vliv mívají způsoby otce nebo matky. Jestli je dítě nenapodobí hned, zůstává silná touha po napodobení. Čím silnější byl některý výjev, tím hlouběji se vrývá v mysl a mozek dítěte.

Dítě může si osvojit stejnou zálibu jako otec nebo matka, ale může také chtít činit opak. Může vyvinouti odpor k něčemu, v čem otec nebo matka mají zalíbení. I myšlenky dítěti vsugerované mohou za jistých okolností býti přijímány s odporem nebo býti tak pověděné, že vyvolají opak toho, co bylo žádáno. Na příklad hrozba ohněm v pekle anebo slepé puntíčkářské plnění církevních předpisů a ceremonií bez vnitřního pohnutí a mravního vlivu, může vyvolat u dítěte odpor k náboženství vůbec.

Za druhé, dítě nenašlo ještě způsob, jak odporovat zlým dojmům, jak se vyrovnávat s drsnými stránkami života. Proto úmrtí v rodině, nebo nějaký výstup může způsobit velkou zhoubu v jeho duši.

Za třetí, v dětství si člověk tvoří všeobecný poměr k životu. V dětství zaujme člověk poměr k životu optimistický nebo pesimistický, utváří si dojem, že život je zlý nebo přátelský, že se vyplácí nebo nevyplácí býti šlechetným. V mládí zaujímá stanovisko founi nebo lidského člověka, pobožnůstkáře nebo svobodomyšlného poctivce, pósu trpitele a fňukala nebo odvážného a houževnatého zápasníka.

Člověk může, na příklad, v pozdějších letech zažiti mnoho laskavostí a přece zůstává nedůvěřivým a zakejslým, protože dojmy z mládí v něm zasely nedůvěru a zatrpkllost.

Dojmy v mládí jsou počtem snad nemnohé, ale o tolik silněji působí. Námitka, že v jedné rodině za stejných poměrů vyrůstají různé povahy, nemá tolik váhy, když uvážíme, že poměry se mění denně, že každé dítě fakticky zaujímá v rodině trochu jiné postavení než druhé dítě a že se totéž nikdy neopakuje.

UMĚNÍ VIDĚT.

V Praze byl opět pořádán jeden z očních kursů dr. N. F. Čapka. Učil, jak uvolnit ztrnulé zrakové svaly a jak jim navrátit původní a přirozenou pružnost a přizpůsobivost, s úmyslem, aby účastníci kursu jeden po druhém mohli odložit brýle a s osvobozenými očima dívat se do světa svobodně a nikoliv skrze mříže. Někteří už ve třetím týdnu odkládali brýle a libovali si, že lépe vidí bez nich. Hlavní věcí však bylo nejen uvolnit, ale také pro duchovnit zrak a s plným vědomím a s radostnými zážitky prožívat krásu barev a tvarů.

Bylo nám poukázáno, že vidění je výkon nejen tělesný, ale také duševní. Vycitujeme, když oči jsou matné, bez radosti, bez odvahy, bez účasti a bez cíle. Vidíme je úzkostlivé a plné bázně, anebo nadějně a plné radosti. Jsou někdy bez lesku nejasné, zahleněné, těkavé po stránce tělesné, a jsou jindy potutelné, závistivé, škodolibé po stránce duševní. Někdy se v nich odrážejí duševní stavy, které si navzájem odporují, radost a žal, šibalství a vážnost, pravda a klám. To vše se vejde do jedné oči. Když ústa mlčí, mluví oči a je v nich třeba souhlas a hrozba, současně, anebo povzbuzení, účast a láska ve všech svých obměnách, od žáru dravé zvěře až k duševnímu oddání se. Velmi často léčit oko, znamená především porozumět a léčit duši.

Cvičením se vidět připravujeme našim očím vždy novou radost. Nejvíce trpí oči přepětím. Vinu na tom mívá celá nervová soustava, mozek i duše. Kulturní člověk je ustrašen, je honěn v bojích o holou existenci, bývá hospodářsky, tělesně, politicky, právně, esteticky, pohlavně a nábožensky otřesen a zmaten. Je tedy jeho mozek rozladěn. Mnohá ložiska jsou uvolněna a vychozena a mnohá jiná zanešena a zrezavělá. A jeho mozek, tak i naše oko, které jest na přední stráž postavený pozorovatel mozku.

Lidé dnes potřebují více víry ve své duševní schopnosti, jak duševně působit na zvýšení výkonnosti tělesných orgánů. A potom bude méně neduživých a těch, jejichž některé orgány jenom živoří, aneb chodí o berlách. Vždyť i brýle jsou jen berly. Ony ne-léčí, ale jenom ustalují chorobný stav.

Oko, které dobře vidí je krásné. Nejkrásnější oko je oko malého dítěte. Ono je křišťálově čisté, jakoby ozářené vnitřním sluncem. Představme si pohled dítěte na rozsvícený vánoční stromek. Ono vpíjí celou tu nádheru do sebe a je daleko toho, aby odtrhlo svůj zrak od této podívané, nebo aby křečovitě mrkalo.

(Jeden z účastníků.)

MEDITACE.

Věčný zdroj Moudrosti, Síly a Lásky!

Sešli jsme se jako rodina těch, kteří touží po vyšší náplni života, kteří jsou připraveni přijmouti nové zjevení a nové podněty k velkému životu, kteří jsou vděční za oběti těch, kteří nás předcházeli, aby nové svobody a možnosti byly připraveny nám, ale kteří také jsou ochotni položit své oběti, aby po nich zůstala stopa lidí božích, kteří světlo nového poznání nesli dál a k mnohým.

Jsmo si vědomi svých mnohých nedostatků a zanedbání, my však ze svých chyb se chceme učit s pokornou vděčností za každý záblesk lepšího poznání a za každou vzpruhu k novým činům a k užitečné práci pro blaho svých bližních.

Oddáváme se klidu, který hojí nervy a posiluje duši. Oddáváme se té Moci, která vítězí nad smutky, zlobou a trápením a dobývá lidská srdce pro vyšší život. Oddáváme se božské Lásce, která pracuje a obětuje se, aby se přiblížila říše Svobody a Bratrství všech.

PLÁNOVITÉ HOSPODAŘENÍ.

Světlem letí heslo o plánovitém hospodaření. Je to věc tak krásná, jako nůž, kterým je možno rozkrájet bochník chleba a nasytit hladové, a jako nůž, který je možný někomu vrazit do zad. Plánovité hospodaření jako prostředek ku spravedlivému uspořádání lidské společnosti po stránce hospodářské, tak aby každému se dostalo aspoň existenčního minima, a poctivou snahou a prací aby si mohl své poměry zlepšovat — měl by každý náboženský člověk vítat a podírat.

Přijde jen na to, v jakých rukou a k jakému cíli je plánovité hospodaření prostředkem. V Ženevě je ustaven Výbor pro zmírnění světové bídy. V jeho poslední zprávě za loňský rok, je uvedeno, že v loni zemřelo na světě hladem 2,400.000 lidí. Vedle toho si 1,200.000 lidí vzalo z bídy život. Avšak při tom bylo zničeno, spáleno, do moře naházeno, nebo aspoň nepoživatelným pro lidi učiněno milion vagonů obilí, 267.000 vagonů zrnkové kávy, 560 tisíc q cukru, 50.000 q rýže, 50.000 q masa. To všechno bylo zničeno, protože určité vrstvy lidí uznali, že je toho nadbytek, a že toho musí být méně, aby se zbytek mohl draze prodat.

Když by tedy plánovitě hospodaření směřovalo jenom k takovému plánování, aby se za souhlasu těch, kteří to mají v moci, snížilo, co se draho nemůže prodat, pak bychom ovšem nepřišli dál. A přece to plánovitě hospodaření mohlo by býti velkým dobrodíním, nikoliv však ve službě lidských žraloků, nýbrž ve službě lidských lidí.

NĚHA HYENY.

V pražské zoologické zahradě byla hyena pokousána na levém boku, rána se jí podebírala a bylo nutno ji ošetřit. Když po několikráte se tak stalo, tu lidmi opovrhovaná šelma sama nastavila nemocný bok, dobrovolně držela při ošetření, ba dokonce lízala i ruce po ošetření. Bylo jistě bolestivé, neboť bylo nutno ránu vymáčkat i řádně pročistiti jodem, což zvířeti způsobovalo značné pálení. Doktor Jsk., který o tom psal, dodává: „Tento lidmi opovrhovaný tvor, lízal za ošetření ruku a tak se někdy člověku zardá, že názor, že zvíře je ve svých projevech vedeno jen pudem, nemá zcela bezpečných základů. Stane-li se vám takový případ, jako s uvedenou hyenou — cosi se vám v nitru sevře — zvláště máte-li špatné zkušenosti s lidmi, a to olíznutí ruky hyenou, je vám nesmírnou odměnou, které si vážíte více než bohatství.“

ZÁHADNÉ ZJEVY VE VYSKEŘI.

Ve Vyskeři na Turnovsku dějí se divné věci kolem patnáctileté Marie Brunclíkové, úplně zdravé a normálně vyspělé dívky. V její přítomnosti předměty se přemísťují bez viditelného nositele. Docela i před očima četníků, kteří byt hlídali, bočník chleba se zdvihl se stolu a přeletěl světnici na druhou stranu, anebo vletěl do světnice drát, jehož původ nikdo nevysvětlil. Děvče třeba klidně spí a najednou má na zápěstí přivázaný lístek papíru, popsaný rukopisem úplně nepodobným komukoli z blízkých známých. Tyto zjevy nevyskytly se v souvislosti se spiritistickými seancemi. Ani rodiče, ani tato mediálně založená dívka, nebyli dosud ve spojení s nikým, kdo se podobnými zjevy zabýval. Jakmile se o tom veřejnost dozvěděla, přicházelo mnoho lidí se o tom přesvědčit a je s politováním, že i v novinách i jinde neviděli v tom nic jiného než případ pro četníky nebo pro lékaře. U nás se dosud říká, jak se říkalo, když první parní stroj byl vynalezen, anebo když první letadlo těžší vzduchu se mělo vznést: To není možné a proto to není pravda. A jestli to přece někdo viděl, tedy to byla sugesce. Co jsem už takových a podobných věcí na vlastní oči viděl a když si je nedovedu vysvětlit, tak aspoň je nepopírám, jako učinili někteří z našich universitních profesorů, když byli svědky věcí, které jsou v rozporu se známými zákony fyzickými. Jsou dosud věci mezi nebem a zemí, o kterých se naši oficiální vědci ještě nezdálo, a budou na posměch dokud ze zahraničí nepřijde ještě více svědectví těch ve světě uznaných duchů, kterým už se o tom zdálo.

CO NÁM PÍŠÍ ČTENÁŘI.

Br. Ant. Patera z Táborska píše: Tvůj článek br. redaktore v č. 9. „Novější představy o životě posmrtném“ dojista posílil důvěru mnohých šlechtitných a jejich naději ve shledání s jejich milými za branou tohoto života. Jak je ten náš život záhadný a jak těžko je uspokojivě si zodpovědět tak mnohé otázky. Bylo by to snad největším dobrodiním, kdyby se vědecky dalo prokázat, že osobnost sebe vědomá existuje i po smrti fyzické a je kupodivu, že vědecktí pracovníci na tomto poli tak málo pracují. Bylo by velmi žádoucí, aby bez mámení a pověr ten závoj byl odkryt. Mnoho by to přispělo k povznesení lidstva. Nejsem ve svém názoru ve smyslu toho článku upevněn, ač by to odpovídalo úplně mojim tužbám. Sám bych rád přispěl k utvoření takové vědecké společnosti, která by se věnovala probádání těchto věcí. Bylo by to úplně podle odkazu mistra Jana Husa: 'Hledej pravdu! — Hledě radostně životu vstříc zdravím Tě bratrsky.

S. Julie Řeháková z Náchodska: Četla jsem krásný Váš článek v č. 9. „Bůh v myslí lidí“ a mám velkou radost, že též před několika lety jsem poznala, že Boha nutno hledati v sobě. Kdyby člověk četl a slyšel cokoli o cestě k Bohu, neporozumí, dokud sám doopravdy ho nezačne hledat a pak podle stupně svého duchovního vývoje jej poznává. Rozešla jsem se s církví římskou hned, jak jsem se stala dospělou, ale potom jsem popírala i boží jsoucnost až k úplnému cynismu. Nastala několikaletá prázdnota v duši, když vše, co mi před tím bylo mluveno o Bohu, jsem smazala. Vyplnil se u mne Ježíšův výrok, že nelze nové víno do starých nádob vlévat a novou záplatu na staré roucho všívat. Bůh z milosti své psal na prázdné stránky mé duše novým písmem, vytrhl mne z bídý duševní i hmotné a uvedl na cestu pravdy i světla. Byla jsem mrtva. On mne probudil k životu. Teď hledím na vše jinýma očima. Vidím, že lidé nezrají všichni stejně, služba hmotě je v nich silnější než služba člověku a tím trpí a umírají . . . Ve Vašich článcích a písničkách je obsaženo vše pro toho, kdo opravdu hledá a přemýšlí. Škoda jen, že nemohu k Vám dojíždět, ale duchem jsem stále s Vámi Vaše oddaná členka.

M. Šimková z Opavska: Tolik se těším vždy na nové číslo, t. j. na nové úvahy a milá slova, jež naplňují duši k novému boji, a překonávání zatemnělého ovzduší Opavska. Těžké je ovzduší na Opavsku pro duši, jež touží po bratrském sblížování, po lepším, osvěcenějším životě. Panství Lichtenštejnů je uspané, zatemnělé a jezuitský duch zde má ještě stálý vliv, zvláště Opava pod tímto ovzduším spí a žije, vlastně živoří. Odpusťte, že vás tímto obtěžuji a ptám se po dalším čísle, ale opravdu se naň tolik těším. Pošlete i vy v duchu na Opavsko myšlenky, aby se více probouzelo.

ZE SVOBODNÉHO BRATRSTVÍ.

Vánoční svátky a Nový rok. Vánoční svátek připadne právě na úterý, kdy máme naše obvyklé shromáždění. Rozdíl bude ten, že místo večerního shromáždění bude se konati vánoční sadhána o 17. hod. odpoledne. — Na Nový rok bude velké shromáždění s přednáškou jak obvykle o 19³⁰ večer. — Nedělní shromáždění budou se konati jako obvykle.

Intimní schůze členů. Poslední členská schůze měla ráz intimnosti a produchovníní. Vzbudila velký ohlas a souhlas a přání, abychom v tom směru pokračovali. Příští taková schůze, vyhrazená výlučně členům, koná se opět v pátek dne 4. ledna o 19³⁰. Neopomeňte si to zaznamenat.

